

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 «
Helyben hárhoz hozva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 «
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáca-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadását vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Magyar gazdák a korcsmák ellen.

A magyar nép lelkületében és anyagi viszonyaiban kevés oly dolog vitt végbe annyi rombolást, mint a korcsma. Lehet, hogy ennek az oka nem más, minthogy a korcsmák tulnyomó nagy része kezdetől fogva megbízhatatlan kezekben volt. De ha ettől a szomorú tünettől eltekintünk is a korcsma mindenképpen veszélyes, főleg az alsóbb néprétegekre, mert hiszen nálunk a korcsma az alkoholizmusnak, főleg a pálinka ivásnak legtermékenyebb melegágya. A pálinka ivás ellen pedig ma már minden kultur országban felvették a harcot, mert a pálinka megromlítja a szervezetet, az egyént, a társadalmat és az egész nemzetet. Az emberiséget degenerálttá teszi s a szervezetben valóságos forrása az alkohol élvezet a betegségeknek.

A pálinka ellen tehát harcolni kell. Vannak, akik e küzdelmet úgy gondolják eredményesnek, ha lelkükre beszélnek az embereknek. A modern antialkoholista próféták nem is tudnak egyebet, mint prédikálni: Ne igyatok, mert az ivás árt!

Igazuk is van, csak hogy ez a prédi-

káció, amikor azt egy tüzes antialkoholista apostol elmondotta, bizonyos batást gyakorol is a lelkekre, de ezt a hatást egy-kettőre lerombolja az enyhe szellőtől lóbált korcsma cégér. És a korcsma cégtáblák ríktő felhívása: >Itt lehet a legjobb kis üstön főzött, hamisítatlan barack, cseresznye, meggy és szilvapálinkát kapni.< stb.

A pálinkaivás korlátozásának sokkal alkalmasabb módja tehát az, ha korlátozzuk az ivási alkalmat. Csukjuk be a korcsmákat és pálinkaméréseket és az emberek mindjárt kevesebbet fognak inni. Csak hogy ám ez ellen a kivánság ellen nagyon is mereven ellene szegül a mindenható állam, amelynek óriási jövedelme van abból, hogy az emberek isznak, főleg, hogy pálinkát isznak.

Jámbor kivánság a korcsmák bezáratása. Ne is számítsunk ilyesmire, legalább addig ne, míg az államháztartás valahonnan nem bírja pótolni a szeszdóból származó jövedelmet.

Pedig az államnak ez a jövedelem más oldalról horribilis kiadásokat okoz.

Amily arányban növekszik ugyanis az állam bevétele az alkoholizmus terjedésével a szeszdóból, oly mértékben

szaporodnak a bűnesetek és a jogerősen elítéltek száma.

A legutóbbi öt év alatt az állam jövedelme így fokozódott a korcsmák után: 1904-ben 51 millió korona volt az adóbevétel, 1905-ben 69 millió, 1906-ban 81 millió, 1907-ben 88 millió, 1908-ban 98 millió!

Horribilis összegek! De a leghitványabb nulláig esik értékük, mihelyt a másik nemkevésbé csodálkozást keltő statisztikát ismerjük.

A börtönök statisztikája így tárja fel a magyar nemzet pusztulását:

A jogerősen fogházra, vagy fegyházra elítélt bűnösök száma volt 1904-ben 554 000; 1905-ben 635 000; 1906-ban 670 000; 1907-ben 716 000; 1908-ban 805 000!

És senki sem tagadhatja, hogy e merészen növekvő számok a korcsmák nehéz levegőjében teremnek.

Ha nem is várhatjuk a korcsmák bezáratását az államtól, egy dolgot azonban joggal elvárhatunk mégis, ez pedig az, hogy legalább olyan időben tiltsa el a korcsmák és pálinkamérések nyitvatartását, amikor az embereket a munkanélküliség szinte ösztönszerűleg kergeti

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Az ügyvédtársak.

Irtá: Gilbert Hudson.

Cratchard már szinte öt perc óta szótlannul állt gondolataiba elmerülve, háttal a kandallónak. Markás, ravasz de látszólag őszinte arcán az ügyvédek szokása, tipusa, szánalmas mosolya vonult át.

A másik gyöngé, zsemlyeszintű ember volt jelentéktelen, merev arcvonásokkal, félnék szemekkel. A társa mosolygása kellemetlenül érintette és türelmetlenül várta, hogy Cratchard öt perccel előbb megkezdett beszédét folytassa. Mert Cratchard éppen öt percig halogatott már. A társa felváltva majd az ódivatu órára, majd Cratchard kifürkészhetetlen arcára nézett végre megunt a hallgatást és így szólott:

— Ha jól emlékszem, kedves Cratchard, az imént azzal szakítottad félbe észrevételeidet: hogy ha minden hur szakad, akkor . . .

— Igen akkor minden eszközt meg kell ragadni . . . ez azt — mondta Cratchard megrengéséből hirtelen magához térve.

— Nézd meg, hogy az ajtó be van-e jól zárva.

Pelican az ajtóhoz lépett.

— Minden rendben van!

— Tehát kezdem! Hopp, az ördögbe! A szócső . . . erről szinte megfeledkeztem. Odalenn minden szó hallatszik és az írások gyakran elfelejtik a szellentyűt elzárni. Vedd ezt a törőrongyot és töm be vele a szócső nyílását.

Egy ódon irodában voltak, melynek egyik sarkában. Cratcharddal szemben Pelican széke mögött, a falról ócska szócső kigyózott alá,

Pelican alázatos engedelmességgel beletömte a törőrongyot a szócső nyílásba. Miután nagyon ügyetlenül végezte munkáját, néhány perc telt el, amíg elkészült vele.

Mikorra megfordult, Cratchard már helyet cserélt és most az íróasztala előtt állt, melyen egy kis, erős, ódon, vaspántos ládika hevert.

— Az Istenért, mi ez? — kérdezte sorsogva Pelican, mialatt a dobozt tágira nyílt szemekkel vizsgálta.

— Készen vagyunk? — Kérdezte nyugodtan Cratchard.

Pelican bólintott a fejével.

— Becsületedre?

Pelican újra bólintott.

Erre Cratchard mellénye zsebéből kis kulcsot vett elő, beledugta a doboz zárjába, kétszer megtördítette, eltolt két vaspántot és felnyitotta a doboz tetejét. Tömérdek drágakő, ékszer és gyémánt csillogott Cratchard jobb kezében: egy revolver.

— Ha elárulsz, — sziszegte Cratchard — lelőlek mint a kutyát!

Pelican megtántorodott és szinte hátra esett.

— Irgalmas Isten! A carlhaveni gyémántok?

— Igen azok! — folytatta halkán, Cratchard, — hát aztán? Szed össze magad és ne őrlőngj!

A gyémántokra mutatott.

— Ez lesz a jutalmad a hallgatásért! Ez pedig, — itt felemelte revolverét — ez lesz osztályrészed az árulásért! Melyiket választod?

— A hallgatást! A feltétlen hallgatást! — hebegte Pelican.

— Ugy ülj le és hallgass meg nyugodtan. Előbb igyál egy pohár vizet . . . az majd lecsillapít!

A vizes palack ott állott Pelican háta me-

gett, egy üres álványon. A megrémült ember önkéntelen követte társa utasítását, reszkető kezeivel vizet töltött magának és mohón lehörpintette.

— Az ördögbe! Mégis csak derék fickó vagy! — hebegte mialatt ismét helyet foglalt Cratcharddal szemben. — Hogy a menykőbe juthattál a kincsekhez, melyeket emberi szem nem látott, mióta a vén hercegné birtokába jutottak! Az volt a rögeszméje, hogy az egész világ előtt rejtegette.

— De én kicsikartam tőle a titkot, mielőtt örök álmra hunyta szemeit; te pedig azalatt kedélyesen borozgattál! Nehéz munka volt onnan észrevétel nélkül eltűnni! Azért ugrottam hirtelen berkocsiba és azért hajtottam el sebese . . . te nélkül.

— Ravasz vagy . . . nagyon ravasz! — sóhajtott Pelican irigykedve. — Én nem tudtam volna ilyen ügyesen megcsinálni. Hiszen az öreg soha, még a végrendeletében se tett célzást, hol rejtegette a kincseit.

— A végrendelet egyáltalán meg se emlékszik a kincsekről! — mondta Cratchard nyomtatékosan.

Pelican meglepetve nézett rá.

— Különbösen a végrendelet a te fiókodban van; személyesen is meggyőződhetel szavam igazságáról.

— Én meg mernék rá esküdni, hogy az ékszereket egyetlen élő rokonának, az unokahugának hagyományozta.

— Vedd elő a végrendeletet és győződjél meg az ellenkezőről.

Pelican kimerítette az okmányokat és átolvasta. Meglepetése rémületbe csapott át és hirtelen felugrott a székről.

— Ember! — kiáltott rekedt hangon. — Ez nem a valódi végrendelet! Ez hamisítvány! Kézzeled fogható hamisítvány!

szórakozások keresésére, szórakozó helyek látogatására.

Nagyon sok társadalmi testület, nagyon sok törvényhatóság követelte már a korcsmák és pálinkamérések vasárnapi és ünnepnap munkaszünetét. Most legújabbán az Országos Magyar Gazdasági Egyesület lépett sorompóba és annak szociális szakosztálya dr. Szilárd Ferenc előterjesztései alapján szintén formulázta, hogy lehetne megvédelmezni a falusi népet a pálinkaivás és korcsmazás veszélyei ellen. A korcsma tudniillik, nemcsak azért veszélyes, mert ott inni lehet, hanem azért is, mert a korcsmában elfogyasztott szesz gőze zavarólag hat a szellemi működésre s az alacsony sorsu embereknek poharazás közben lehet beadni legkönnyebben mindenféle hazá, nemzet és vallásellenes tant és minden a társadalom felforgatását hirdető eszmét.

Az OMGE nem helyezkedett az anti-alkoholisták merev álláspontjához. Tudja jól, hogy gazdasági szempontból mit jelent az orszagra a bortermelés és tudja azt is, hogy az orvosok és természettudósok máig se döntöttek el véglegesen azt, vajjon a bor és sör mértéktelen fogyasztása árt-e valóban a szervezetnek. Az OMGE éppen ezért csak azt kívánja, hogy a korcsmákat megbízható kezekre bizzák s éppen ezért a szövetkezeteket az italmérési engedélyek kiadásánál előnyben részesítsék. Kívánja ugyan, hogy a korcsmák és pálinkamérések számát fokozatosan apasszák, de ezzel szemben jelentősebb az óhajta, amely a korcsmák munkaszüneti napon való bezárá-

sára és a korcsmai hitel teljes eltiltására vonatkozik.

A gazdák azonban a pálinkaivás csökkentését az által is kívánják, hogy a jövőben el akarják tiltani, miszerint cseledeknek és munkásoknak a munkaadó fizetés, napszámber vagy jutalom gyanánt pálinkát adjon. Célszerű intézkedés volna az OMGE szerint az is, ha a bérfizetés napját a jövőben a hét közepére tennék. [Megfelelően kell természetesen módosítani a büntetőtörvénykönyvet is, hogy ily módon az ittasságból származó bűnök és vétségek, ha nem is egyforma, de legalább hasonló beszámítás alá eszenek, mintha azt józan korában követi el valaki.

Ezek a kívánságok, amint látjuk, olyanok, amelyeknek visszhangra kell találni minden jobbérzésű ember lelkében. Az a nagy erkölcsi súly, amellyel a gazdák legfőbb társadalmi szervezete, az Országos Magyar Gazdasági Egyesület rendelkezik, reményt nyújt arra, hogy a pálinka pusztítását ismerő, egyakarattal sorakoznak a gazdák zászlaja köré.

A politikai helyzet.

A kabinet kebelében felmerült egyenetlenség híre — bár hamarosan megcáfolták, ma is szenzációja a politikának. A cáfolat nem talált hitelre. Ami tekintettel a Khuen-Hédervary és Tisza István különböző álláspontjára a választói jog tekintetében, érthető is.

Ma ebből újabb szenzációs hír keletkezett. Arról szól, hogy Khuen-Hédervary inkább Lukács mellé szegődik, csak hogy elkerülje a korai válságot. De persze ezzel háttérbe szorítja Tiszát, aki ugyanezen forrás szerint már vissza-

is akar vonulni, nem is óhajt mandátumot vállalni. A jelen viszonyok közt nagy kár lenne érte, mert a választói jog reformjánál reá nagyobb szükség lenne, mint Khuen-Hédervary és Lukács közreműködésére.

Nem is hisszük, hogy most már Tisza visszavonulna. Ha ezt megcáfolták, az inkább fog hitelre találni.

Tisza visszavonul.

Az egész politikai világban érthető feltűnést keltett a Khuen-pártban kitört ellentétéről szóló hír, mely ellen adtak ugyan egy felhivatalos cáfolatot, de ezt a cáfolatot még a Nemzeti Társaskörben sem vették komolyan. Tudták, hogy ez a cáfolat csak annyit jelent, hogy Khuen, aki ragaszkodik a hatalomhoz, mindenáron mngakarja óvni alig megalakított pártjának egységét. Miután pedig most Lukács hívei elégtelnek, Khuen első sorban őket igyekszik lekenyerezni. Azonnal megígérte nekik, hogy a főispáni ki nevezéseknél az ő aspirációikat is figyelembe veszi és ezt Lukács László előtt kötelezően ki is jelentette, akinek a választói reform dolgában is tett ígéreteket, csak hogy megakadályozza a válság kitörését. Khuen tehát Lukácsék felé hajlott, amit viszont gróf Tisza István nem nézhet nyugodtan. Hiába igyekezett őt Khuen kapacitálni, hiába fejtegette előtte, hogy az általános választói jogot fölveszik ugyan a programba, de nem az aktuális pontok közé, hanem olyan előkészületeket tesznek, hogy annak megvalósításának időpontja meg sem állapítható, Tisza nem hallgatott ezekre az érvelésekre, hanem követelte, hogy az ő álláspontja érvényesüljön. Nem is tudtak

— Csend, ostoba fickó! — mondta Cratchard, mialatt revolverét társára irányított.

— És mi történt az eredeti végrendelettel?

— Az már nincs! Hazavittem magammal és elégettem!

Nézd meg jól, Pelicán és nem örül-e lelked? Nem vonaglanak e ujjaid?

A kis öreg arca eltorzult a kapzsiságtól, de megbotránkozást tetetett és jámbor szemrehányó hangon így szólt:

— Cratchard, Cratchard, hogy tehetted ezt? Mindig tisztességes, becsületes embernek, mocskotalan jelleműnek hittelek!

— Az is voltam, ugyszólván, mostanáig. Eddig nem is volt alkalmam, másnak lehelni és valami merészet kockáztatni. De hiszel nekem magamnak, hogy a kezdet elég jól sikerült. Ugy látom, Pelicán, az ékszerek szépsége nagyon meghatott. Szólj, melyiket választod? Fényes ajánlatot teszek neked! Miután elég rosszul játszottad eddig szerepedet, a választást rád bízom, a diadém kivételével, mert azt már eleve is magamnak szántam.

Pelicán mordulatlanul állott és merően bámult a kincsekre, majd alázatos hangon megszólalt:

— Arra még gondolni se mertem volna. Az az orozlánrész, mely jogosan illet meg téged, mert — mint egész helyesen mondtad — az egész piszkos munkát egyedül végezted. En megelégszem néhány kisebb gyűrűvel és más effélével. Ezeket — hogy is mondjam, — könnyebben értékesíthetném, anélkül, hogy... Különben, nézd csak Cratchard, milyen lapos a doboz belseje! Csakugyan azt hiszem kettős fenéke van és szinte bizonyos, hogy az alsó részben is vannak még ékszerek. Cratchard felkacagott.

— Elismerem Pelicán, hogy zseniálisabb

vagy mint én! Vannak kellett lennem, hogy ezt eddig észre nem vettem! Kettős fenéke van! Csakugyan! Azért van itt kétoldalt a két kis bőrnycsücske, hogy ennek segítségével a felső fiókot le lehessen emelni — így! És most itt alatta látszik a másiknak fedele, közepén egy kis csapóajtóval. Vajjon ennek mi célja lehet? És ha itt a két oldalon levő gombokat az ember megnyomja, bizonyosan megnyílik valami zár, vagy retesz! Ezt meg kell próbálnom!

Ráhajolva motoszkált a dobozban. Eszre se vette milyen sápadt lett Pelicán, mialatt összeszorított ajkakkal és szikrázó szemekkel figyelte társa vergődését. Hirtelen erős robbanás, csörömpölés, zúgó zaj és közvetlen utána Cratchard emberfölköt, kétségbeesett sikolyása hallatszott...

Pelicán is felsikoltott és őrjöngve táncolt köröskörül a szobában.

— Sikerült! Sikerült! — ezt kiáltotta szüntelen, mialatt a Cratchard által félretett revolvert magához ragadta. — Nos, Cratchard, most emeld fel a kezdet!

Cratchard vad ordítással és borzasztó káromlással felelt. A lábával toborzókolt, de kezei, — elválhatlanul — a dobozhoz szegződtek.

— Megfogtalak, kelepcebé juttattalak, Cratchard! Most én vagyok az ur! Te zsarnokskodtál felettem, kintoztál, gyötörtél tíz évi társasviszonyunk alatt! Most boszut állok mindenekért! En a gyenge, rajtad, az erős emberen! En becsületes vagyok, te közönséges tolvaj és csaló vagy! En szabad ember vagyok, de téged fogva tartalak! Ismertem a doboz titkát már évek óta! Tudtam, hogy kelepcebé rejt magában! Egy ördögös gépezett, melyet a hercegnő egyik elődje talált fel. Talán emlékszel, hogy a hercegnő jobb kezének két

ujja hiányzott. Egyszer megkérdeztem tőle a baleset okát és ő bizalmasan elmondta nekem, — érted, bizalmasan, — hogy a kelepcebé szorult, mert ügyetlenül bánt vele. Azért nem mondtam el ezt neked, mert már kezdetűl nem volt hozzád igaz bizalommal! Ösztönszerűleg megsejtettem, hogy hiány, veszedelmes fickó vagy! A körülményeknél fogva eddig te voltál előnyben és én a mai napig nyugodtan tartam alárendelt helyzetemet. Inkább rabszolgád voltam, mint ügyvédársad! Most felszabadítottam magamat zsarnokságod alól! A gondviselés igazságosan ítelt közöttünk!

A kis öreg gunyos és ingerlő diadala rettenetes volt.

Cratchard fogait csikorgatva, forgatta a doboz feje fölött, miközben a drága ékszerek a felső fiókból, szerte hullottak a földön és összevegyültek a vércseppekkel, melyek a megsebzett Cratchard kezéből vörösre festették a padlózatot.

— Hagyd abba okatlan erőlködésedet! — ordította felé Pelicán, — hagyd abba, különben lelőlek, mint a kutyát!

Cratchard nem hallgatott rá. Emberfeletti erőlködéssel igyekezett kezeit a kelepceből kiszabadítani, de a kelepce nem engedett. Hosszu küzdelem után Cratchard ingadozott, a földre zuhant és mély ájulásba esett.

Az ajtón erősen kopogtak... Pelicán kiugyította.

— Mi történt itt? A Islenért mi történt? — kérdezte a belépő irodafőnök.

— Küldjön azonnal a rendőrséget! — mondta nyugodtan Pelicán, mialatt egy pohár vizet fecskendezett elájult társa arcába...

Néhány nap múlva a »Cratchard és Pelicán ügyvédársak« cége megszűnt...

megegyezni s tegnap este már a Nemzeti Társaskörben azt beszéltek, hogy *Tisza nem vállal mandátumot*. Igen beavatott helyről ma megerősítik ezt a hirt s hozzátézik, hogy Tisza annyira összekülönbözött tegnap Khuennel és Lukácssal, hogy ismét *visszavonul a politikától*. Ebből ered az a hír, hogy ő nem vállal mandátumot. A hivatalos oka az ő visszavonulásának a betegsége lesz. Nevezetesen azt fogják mondani, hogy régi szembaja annyira kiújult, hogy kénytelen a legteljesebb nyugalomba visszavonulni. Így tehát Khuen gróf Zichy János segítségével a helyzet ura marad.

Uj pártalakulás.

Ama politikusok, akik a föloszlott alkotmánypart kötelékébe tartoztak, de nem léptek be a Nemzeti munkapártba, új, a 67-es kiegyezés alapján álló nemzeti irányu párt alakítását kezdeményezik. Az alakulás terve még csirájában van s mindössze annyit tudnak meg róla, hogy az eszme mozgatója gróf *Dessewffy Aurél*, akit hívei az új párt vezéréül is meg akarnak nyerni legalább ideiglenesen. A párt elnöke — hír szerint — *Wekerle Sándor* lesz, a zászlóbontásnál azonban már számítanak gr. *Andrássy Gyulára*, aki szintén csatlakozni fog a párthoz. Az új párt célja 67-es alapon, nemzeti irányban tovább munkálni az ország gazdasági és politikai fejlődését. Már az új körnek megfelelő helyiség után is néztek.

A képviselőház elnöke kerületében.

Marosvásárhelyről jelentik: *Gál Sándor*, a képviselőház elnöke, ki jelenleg Marosvásárhelyen tartózkodik, onnan Szászrégenbe megy majd kerületébe, Nyárádszeredára utazik.

Törvényhatóságok a kormány ellen.

Kecskemét város törvényhatósági bizottsága ma tartott közgyűlésén egyhangúlag kimondotta, hogy az új kormány kinevezést tudomásul veszi. Támogatását nem helyezi azonban kilátásba. Az önként befizetett adók beszállítását nem tiltja el. A közgyűlés 25 tagu alkotmányvédő bizottságot küld ki. Híre jár, hogy a törvényhatóság egyik kerületében a kormány egy tagját *Zichy János* gróftól akarják felléptetni.

Maros-Tordavármegye törvényhatósági bizottsága *Kolló* alispán elnöklésével ma délelőtt tartotta rendes első tavaszi közgyűlését, melyen a bizottsági tagok teljes számban jelentek meg.

Jelen volt a közgyűlésen *Gál Sándor* a képviselőház elnöke, gróf *Bethlen István* orsz. képviselő, *Désy Zoltán* volt államtitkár, gróf *Teleki Domokos* és gróf *Toldalaghy László* is. Tudomásul vette a közgyűlés mindenképp *Andrássy Gyula* gróf, *Apponyi Albert* gróf és *Daranyi Ignác* volt miniszterek bucsu-leiratát, majd *Khuen-Héderváry Károly* gróf miniszterelnök leiratát tárgyalták, mely az új kormány kinevezését jelenti be a törvényhatóságnak.

Az állandó választmány javaslatával szemben a közgyűlés *Bethlen István* gróf orsz. képviselő javaslatát fogadta el, mely szerint a törvényhatóság törvényesnek ismeri el a gróf *Khuen-Héderváry Károly* vezetésével megalakult kormányt és iránta bizalommal nem viselkedik, mert a háznak az *ex-lexben* való elnapolásával megsértette az 1867-iki törvényt.

Bethlen István gróf javaslatát hosszabb beszéddel indokolta meg.

Héderváry Bécében.

A miniszterelnök tegnap több politikust fogadott s velük hosszasan tárgyalt a főispán-ságokra vonatkozólg. *Héderváry szombaton* vagy vasárnap utazik Bécsbe, hogy részt vegyen a hétfői közös minisztertanácson.

A főváros és Héderváry.

Heltay Ferenc dr a gázművek igazgatója tegnap politikai jellegű vacsorát adott, melyen a kabinet több tagján kívül *Tisza* gróf is megjelent.

Jelen voltak ezen kívül a főváros polgármesterei is. A vacsora alatt *Héderváry* beszédet mondott, melyből megállapították, hogy a miniszterelnök és a főváros között teljes az összhang.

A balkáni szerződések.

*Roetler Mór*ic külügyminiszteri osztályfőnök tegnap több miniszterrel tárgyalt Budapesten. A tárgyalások a balkáni államokkal kötendő kereskedelmi szerződésre vonatkoznak.

Az új 67 es párt.

Tegnap az a hír volt elterjedve, hogy a volt alkotmánypart nagyrésze megalakítja a 67-es pártot. Erre a hírre vonatkozólag *Szell Kálmán* kijelentette, hogy az alkotmánypart az *Andrássy* által kifjított okok miatt oszlott fel s azok az okok ma is fennállanak. A volt alkotmánypart pedig nem hajlandó a 67-es pártot támogatni.

Az Apolló építése.

Bár nem vagyunk barátai annak, hogy a város bérház-spekulációkba bocsátkozzék, mégis ellene voltunk az első perctől fogva annak, hogy a város az Apolló épületet, vagyis annak telkét eladja s megfelelőbbnek találjuk annak az eszmének megvalósítását, hogy a városi tisztinyugdíjalap vásárolja meg a várostól a telket s akár az alap építtesse fel a bérházat, akár építési kötelezettség mellett adná el a telket azután. Bármelyik módzat szerint a nyugdíjalap magasabb összeghez jutna, mint amennyit ma kamatozik az alap vagyona s a városi házi pénztárnak évenként kevesebb összeggel kellene a nyugdíjalap kiadásaihoz járulni.

Nagyvárad város törvényhatósága végérvényesen nem határozott, hogy miként értékesíti az Apolló telkét, hanem az árverés megtartását rendelte el, még pedig két irányban. A telek eladására, építési kötelezettség mellett, vagy a felépítésre, bérletbiztosítás hozzákötésével.

Tegnap tartották meg az árverést, *Komlóssy Józse* gaz. tanácsnok elnökele alatt.

Az építési kötelezettség melleett leendő eladásra szóbeli ajánlatot tettek: *Rendes Vilmos* és az *Építési és telek adás vételi részvénytársaság*. A kikiáltási ár 120000 koronában lett megállapítva. *Rendes Vilmos* 126,000 koronát ajánlott, míg a részvénytársaság 126,500 koronát. Így 500—509 koronás emelkedéssel, végül *Rendes Vilmos* 130,000 koronáig ment fel. Ez volt eddig a legmagasabb megajánlott összeg.

Ugyancsak a felépítési kötelezettség melletti megvételle egy zárt ajánlat érkezett be, az *Építési és telek adás-vevési részvénytársasá*

ságtól, 125,000 koronára, amelynél tehát a *Rendes Vilmos* szóbeli ajánlata előnyösebb.

A felépítés és bérlet biztosításra a *Vágó László* és *József* budapesti cég adott be zárt ajánlatot, még pedig alternatív módon.

Három emeletes bérházat épít 630,000 koronáért s 15 éven át évi 44000 korona bért biztosít.

Két emeletes bérházat épít 500,000 koronáért s 15 éven át évi 37,000 korona bért ajánlott meg.

Rendes Vilmos még egy más ajánlatot is tett, függetlenül az építésre. A két emeletes épületért 36000 korona bért ajánlott meg. Ezen ajánlatot azonban nem vették figyelembe.

Ez az árverés elégtételt szolgáltatót *Rimanóczy Kálmán*nak, aki az apolló értékesítésének kezdeményezője volt s az egész értékesítés modját alaposan kidolgozta.

Rimaczy Kálmán akkor ajánlatában a II. emeletes bérházat 425000 koronáért hajlandó felépíteni, tehát 75000 koronával olcsóbban mint most *Vágóék*. Ezenkívül 15 évre évi 34000 koronát ajánlott fel bérösszeg fejében. A telek értékét *Rimanóczy* 120000 koronában állapította meg s az árverés ezen számítás reális voltát bizonyítja.

Az egész árverés még jobban bizonyítja, hogy a telek eladása a város érdeke ellen van.

Különbö az árverés során kitént, hogy egy kis tévedés van az egész dologban. Az egy évvel ezelőtt készített tervek és feltételekben ki volt kötve, hogy 1909. június elsején meg kell kezdeni az építést s 1910. november 1-re be kell fejezni. S ez szolgált az árverés alapjául. Ezen alaki hiba miatt valószínűleg új árverést kell tartani.

Hír szerint az új árverésen *Rimanóczy* is részt vesz s ez alkalomra részletes tervet s memorandumot dolgoz ki.

Aviatikus iskola Nagyváradon

A repülés problémájának megoldása, a modern technika vívmányainak felhasználása mellett a kormányozható repülő gépnek a feltalálása foglalkoztatja az elméket.

Az izgató problema, mely jelenleg az egész világot lázban tartja már iskolát is létesít, még pedig Nagyváradon.

Az iskola mely első lesz e téren az egész országban, már április 1 én nyílik meg.

Az iskolát egy eddig jó hírnevű aviatikus *Lanczendorfer Antal* ny. honvédhadnagy, állítja fel. Az iskola az *Uránia* helyiségében lesz heti két órában, mindenkor este 5—6 óráig.

Az iskolának részletes terve elkészült úgy hogy most már csak a jelentkezések kellene, hogy az iskola felvirágozzék. Az iskola terveze a következő.

A repülésről összesen 20 órát fog tartani. a tanár. Ez a 20 óra kizárólag az elméleti részre terjed ki, ezen kívül külön kísérleti órák is lesznek. Az első órák felosztása a következő:

1. A repülés története 1 óra.
2. A levegőnél könnyebb légi járművek általános ismertetése 1 óra.
3. A repülőgép technikai alap elvei 4 óra.
4. Siklórepülés 2 óra.
5. Szerkesztés és építés 4 óra.
6. Modern szerkesztés 2 óra.

7. A motor 1 óra.
8. Kormánykészülékek 2 óra.
9. A jelenkor repülőgépeinek részletes ismertetése 2 óra.
10. Eddig elért eredmények 1 óra.
Igen érdekes lesz az iskola májusi előadása. Májusban ugyanis az iskola hallgatói az önmaguk által készített modellekkel *versenyt rendeznek Nagyváradon.*

Az esetben ha az iskola hallgatói megfelelő érdeklődést fognak tanúsítani, úgy még májusban esetleg júniusban a siklórepülést is bemutatják gyakorlatilag.

Az elméleti oktatás a könnyebb megértés céljából vetített álló és mozgó képek és modellek bemutatásával lesz kísérvé.

Laczenorfer a *nyár folyamán többször fog felszállni Nagyváradon.* A felszállásokat vagy a Santos-Bayerd, vagy pedig a Bleriot-féle szerkezeti géppel fogja megtenni.

Az iskolába való felvételre már most lehet jelentkezni és pedig a Tiszántúl vagy a Nagyvárad kiadói hivatalában, ahol a kísérleti költségek fedezésére fordítandó 20 korona lefizetése ellenében a jelentkezők igazolványt kapnak, mely igazolvány az összes előadások szabad látogatására jogosít.

Az iskola iránt városunkban igen nagy az érdeklődés, azért a jelentkezni akarók jól teszik, ha a szándékukat minél előbb bejelentik.

UJDONSÁGOK.

Tájékoztató.

Febr. 25. d. u. 6 órakor a Kath. Kőr böjti estéje a kir. kath. jogakadémián.

Márc. 11. d. u. 6. Kath. Kőr böjti estéje a kir. kath. jogakadémián.

Május 5. d. e. 11. Kath. Kőr zárúnnepélye a püspöki palotában.

Kérjük igen tisztelt vidéki olvasóinkat, hogy előfizetéseiket mielőbb megújítani sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében e miatt akadály történjen.

*** Ki lesz az új bihari főispán?**
Annyi kombináció jelent meg már erről a témáról, hogy egy új hírigazán nem meglepő. Eppen azért nem fog nagyobb feltűnést kelteni az a hír sem, hogy újabban Biharmegye és Nagyvárad főispánására *Korniss Károly* gróftot vették kombinációba. Hogy a sok jelölt közül aztán ki lesz az igazi, azt most nehezebb eldönteni, mint valaha.

*** A mai böjti előadás.** A nagyváradi katolikus kör ez évben két böjti előadást rendez. Ma, február 25-én és március 11-én. A böjti előadások a kir. kath. jogakadémia nagytermében, mindenkor este 6 órakor kezdődnek. A ma, pénteken tartandó böjti előadás műsora a következő;

1. a) Moszkowszki: *Morceonse caracteris tique.*
b) Cheván Kálmán: *Oktáv-tanulmány.* Zongorán előadja Barabás Erzsike.

2. A társadalom és a modern szociológusok. Előadás, tartja dr. Mazurek Gyula.

3. Raff: *Cavatine.* Hegedűn előadja Holczér Antal.

Belépti jegyül a meghívó szolgál.

*** Luoger utolsó órái** Bécsből táviratozzák: Dr. Kapshammer kezelőorvos ma hivatalosan közölte a városi tanácsával, hogy a polgármester élete már csak órákra terjedhet. Legkésőbbken negyvennyolc óra leforgása alatt, de az uremikus roham ismétlődése esetén talán sokkal előbb bekövetkezik a katasztrófa.

Tíz óra után az orvosok a következő bulentiát írták ki:

»Hőmérsék 36,1, érverés 70, ennek a feszültsége valamivel növekedett. A beteg tájadalommentes, éjjel többnyire aludt, két ízben hányt. A sejtészövetlob nem fejlődött tovább. A vesék működése elégtelen. A vizelet mennyisége csökkent. Öntudat szabad. Uremikus tünetek.

Amikor az orvosok ma a sebkötést kísérelték, azt tapasztalták, hogy a gyulladás nem terjedt, ellenben már az éj folyamán a vese megzavart működésének a tünetei mutatkoztak, ami főképen abban nyilvánult, hogy a beteg több ízben hányt, nagy bogyadság és álomság vett rajta erőt, nyelve száraz volt és felső végtagjai könnyen vonaglottak.

Lueger állapota a legközelebbi 48 órára komoly.

Bécsből jelentik nekünk: Az orvosok ma hivatalosan tudatták a községtanácsal, hogy Lueger napjai megvannak számlálva és hogy a beteg már csak legföljebb negyvennyolc óráig élhet, valószínű azonban, hogy a halál már huszonegy órán belül következik be. Lueger állapotában az éjjel folyamán nagyon aggasztó fordulat állott be, mert a vese működése zavart szenvedett. Délben érkezett táviratunk szerint Lueger haladoklik.

*** Vidéki Hirlapírók Betegségélyző Pénztára.** A Vidéki Hirlapírók Országos Szövetségének legutóbbi közgyűlése elhatározta, hogy a Budapesti Ujságírók Egyesülete példájára, megalakítja a vidéki hirlapírók betegségélyző pénztárát. Az intézmény megalakításához szükséges összeget a Szövetség társadalmi uton óhajta beszerezni és tekintve, hogy a közélet irányadó egyéniségei és testületei méltányolni tudják azou törekvést, hogy a vidéki sajtó munkásainak testületi tömörítése által a vidéki sajtó általános erkölcsi nivója emelkedik és a segélynyújtással a zsurnalisztikai proletáriátus csökkenni fog, aminek a vidéki városok közviszonyai és intézményei talán legelső sorban érzik meg üdvös hatását, — a betegségélyző pénztár idvője már előre is biztosítottnak látszik. Az új intézmény céljaira eddig a következő adományok érkeztek a Vidéki Hirlapírók Országos Szövetségének pénzeit kezelő Szegedi Kereskedelmi és Iparbankhoz: Magyar Kereskedelmi Részvénytársaság Budapest 200 kor., Sopronmegyei első takarékpénztár Kapuvár 150 kor., Osztrák-magyar bank szegedi fiókja 100 kor., Szegedi bankegyesület r. társ., Szeged-csongrádi takarékpénztár, Szolnoki kereskedelmi bank és takarékpénztár 50—50 kor., Kassai takarékpénztár, Szolnoki népbank és takarékpénztár 25—25 kor., Egri agrár takarékpénztár, Egri takarékpénztár, Hevesmegyei takarékpénztár Eger, Hmvásárhelyi takarékpénztár 20—20 kor., Temesvári földbérleti és parcellázó bank, Jászvidéki takarékpénztár Jásziskér 10—10 kor., Magyar általános hitelbank Budapest 8 kor., Szarvasi hitelbank, Mezőturi népbank 5—5 kor., Szabolcsi hitelbank Nyiregyháza 2 kor. Az adományokért hálás

köszönetét nyilvánítja a Vidéki Hirlapírók Országos Szövetségének elnöksége.

*** A legényegylet tavaszi munkaterve** több irányu belső, egyleti működést ölel fel. Első a vasárnap délutánonként (5 órakor) tartandó Uránia előadások, második a *női és férfi dalárda próbái*, majd több kivonulás és gyűlés. Legközelebbi kivonulás *március 15-re*, később pedig *május 1-re* kirándulással egybekötött hangverseny és táncestélyre, végre két *májusi ájtatosságra és Urnapra* készül a két dalárda. Ma, pénteken este fél 9 órakor kezdődik ismét ugy a női, mint a férfi dalárda próbája, melyen való megjelenésre ezúton kéri az egylet igazgatója mindazokat, kik *névre szóló meghívót* kaptak.

*** Ajánlat jégkészítő gépre.** Nagyvárad város tanácsában már tárgyalták, hogy tekintettel a nyár folyamán beálló jégszükségre, addig is, míg megfelelő jéggyárat állíthat fel a város, egy kisebb jégkészítő gépet szerez be. A budapesti Standard műszaki és kereskedelmi részvénytársaság ajánlatot tett Nagyvárad városának, hogy szerezzen be tőle egy olyan jégkészítő gépet, amely óránként 22 kiló jég előállítására képes. A gép ára 5550 korona.

*** Csontvázak a Szent László-téren.** A Szent László-téren most készítik a csatornázásokat. Tegnap este a görög katolikus püspöki palota előtt a munkások földásás közben két emberi csontvázra akadtak, melyről azonnal jelentést tettek a rendőrségnek. A rendőrség megállapította, hogy a csontvázak igen régen kerültek a földbe s büntényről egyáltalán szó sem lehet.

*** A villamosmű felügyelő-bizottságának ülése.** A villamosmű felügyelő-bizottsága tegnap ülést tartott. Az ülésen első sorban a múlt havi fogyasztások zárszámadását vette tudomásul, A műigazgatója ezután bejelentette, hogy a folyó hóban három nagy ipartelep csatlakozik a telephez és pedig Moskovits Farkas, Kemény Béla és a Gőzmosóda és szikvizgyár betéti társaság, egyenkint 40 lóerős motorral. Harmadik tárgya volt az ülesnek a két új kazán beszerzése, melyre vonatkozólag a felügyelő-bizottság javaslatot fog tenni a városi tanácshoz, hogy a két új láncrostélyu kazánt szerezze be. Ez irányban már árlejtés is volt hirdetve és akkor a Wikolon cég tette a legelőnyösebb ajánlatot. Az új kazánokkal 23,000 korona befektetés mellett 10,000 korona szén megtakarítást lehet elérni és ezenkívül a tüzet füst nélkül lehet benne gerjeszteni. Ezután a felügyelő-bizottság a folyó évre irányzott 30000 korona kábel beszerzésre vonatkozólag a kábelgyárat a Felt Gillsin, és a Willner és Haicke céget javasolta az árlejtés megtételére tekintetbe venni. Utolsó tárgy volt a Ganz cég ajánlata az ármérő előtti vezetékek készítésére vonatkozólag. A felügyelő-bizottság az ajánlatot elutasította azzal az indokolással, hogy nem részesíthet idegen céget előnyben a helyi iparosokkal szemben.

*** Szélhűdés.** Ujvári Vilmos bádigos mester tegnap a kis sötétágon lévő szőlőjébe ment ki. A bádigos hirtelen rosszul lett s a mentőknek kellett a helyszínére kivonulniok. Ujvárit szélhűdés érte, még pedig ez uttal másodsor. Az orvosoknak semmi reményük nincs a felépüléséhez. A beteget az új mentőkocsival szállították be a Szent János-utcai lakására.

x A Lloyd kávéház modernül berendezett helyiségében február hó 25, 26, 27 és 28 án a következő érdekes mozgatókép ujdonságok

lesznek bemutatva: 1. Szilveszter este. 2. Jó főnök. 3. Képek a budapesti jégpályáról. 4. Váltásdíj. 5. Párisi árvíz. 6. Motorkerékpáros viszontagságai. 7. Akaratos kutya. 8. Postásné. *Belépti díj nincs.* — Kezdeté este 9 órakor. — Kitűnő italokról és jó zenéről gondoskodva van. — A n. é. közönség szíves pártfogását kéri mély tisztelettel *Hartstein Árpád* kávéháztulajdonos.

x **Bémer-tér 3. sz. alá költöztem.** Elvállalok minden a szakmámhoz tartozó villamos és gáz világítási vezetékek, lakások, szállodák, iskolák jelző-csengő, telefon berendezéseit, arádalmak, gazdaságok s szésgyárak részére saját üzemű *dinamó* berendezéseket, villámhárítókat. — Raktáron tartok *villamos motorokat*, iv, izzó és *Wolfram-féle lámpákat*, mindennemű csillárokat, asztali lámpákat és az összes elektrotechnikai cikkeket. — *Költségvetés* díjmentes. *Stern Adolf*, villamos és légszusz vállalata Nagyvárad, Bémer-tér. — *Telefon 556.*

* **Hódítani fog**, ha báli szükségletét cipő és fehérnemű cikkeken **REICHARD ARUHÁZA** cégnél szerzi be, hol legdivatósabb kalapok és divatickek kaphatók.

A fiatalság mentsvára.

Azt hiszem széles ez országán ismeretes az a mondás, hogy »Pest feketére fest.« Bizonyára akadnak, akik azt hallva kicsinyítő mosolyra torzulnak, akadnak olyanok is, akik elavult, ósdi bölcseségnek minősítik ezt a három szót. De azt bizonyosan tudom, hogy a legtöbb intelligens családanyának eljön az az idő, amikor szorongva, sirva, rettegve gondolkodik gonosz szavakra. És eljő az idő, amikor a szerető apák már nem gúnyolódhatnak fellet!

Hány családnak a szíve reszket arra a gondolatra, hogy reménységét, az anyagi gondtal, szeretettel, pénzzel, önfeláldozással nevelt gyermekét a fővárosba, a magyar Babylonnak nevezett Budapestre kell küldenie.

Nem is olyan rossz ez a város! És aki derék és jó akar maradni, az meg is marad deréknek és jónak még Budapesten is. Elromlani mindenütt lehet. Igaz.

De aki csak felületes figyelemmel is kíséri a fővárosi lapok apróhíreit, az tudja, mi mindentől féltetheti egy anya ott a fiát és aki csak egy vidéki anyának szorongó, aggódó levelét is olvassa pesti egyetemi fiához, az megérti mit beszélnek.

De én nemcsak épen a fővárosról akartam szólni, hanem a modern életről is. Ennek rapid mulása, fogcsikorgató küzdelme, kicsinyes érdekei elszűrkitik az ifjú színes lelkeket, eltörpítik az egykori nemes ambíciót. A létért vagy az érvényesülésért vívott fátalmas harc kimeríti lelket. A szürke és fáradt lélek elveszti akaraterjét, kevésbé áll ellen a csábításoknak és a gyengéd, családi örömtől és élvezetektől megfosztva a nagy munka után túlzott, erős élvezetekbe merül. Eldurvul a modern ember tegnapi lelkivilága és erkölcsi érzékének finom nüanszai sivar homokszint öltetnek.

Mint a természetnek és az emberi szeretetnek kedves remeke távozott az ifjú szülői otthonából és visszatér úgy mint egy közönséges hétköznapi; oly szürkén, mint a nagyváros trachitkövezete, vagy a nagy bérpaloták, melyek testétől-lelkétől elfogták az eget.

Ezen nem is lehet vajami nagyon csodálkozni. Az egyedül álló ifjunak alig van alkalma kissé felüdülni; alig van módja nemesebb ér-

zésű társaságba kerülni — egyformák az ő napjai.

Ezért kell, hogy minden magyar ember vágyó óhajással várjon minden oly intézményt, mely a nemzet jövőjét, ifjúságát van hivatva támogatni, a jó uton megtartani. Társadalmunk fejlődését és életrealitását mi sem mutatja jobban, mint az, hogy társadalmi uton fejlődnek ki leginkább azok az intézmények, melyek e nemes célt kultiválják.

Ezek közül valóban nem tudnánk egyet sem említeni, ami nagyobb hatást gyakorolt volna ifjúságunk lelkiületére, a jóban való megszilárdítására, mint a kongregációk. Egy-egy ülés napja az egyetemi kongregációban valósgos ünnepnap, mely számos hétköznapi közül családi melegével kiemelkedik, melyen más-kor sohasem hallott eszmékről társalognak, mássutt sehohsem tapasztalt szeretettel találkozik és amelyről fenkölt érzésekkel, magát jobbnak, nemesebbnek tudva távozhat el.

Mert nem az anyagiakban van a segítség, hanem abban, mit a kongregáció nyújt — a lelkiekben, a hazuról hozott jó erkölcsök megszilárdításában. Százakra megy azon ifjak száma, akik üdülni, a nehéz tanulmányok a keserves életküzdelem fátalmait és lelki sebeit itt meggyógyítani, munkájukra az ég áldását kérni, a hétköznapiok kösben meleg ünnepet ülni ide járnak.

Százakra megy a számuk, hogy régi intim helyiségekben el nem férnek. Ekkor gondoltak arra, hogy új, nagyobb otthont építenek, hogy még sokan csatlakozhassanak hozzájuk.

Mai számunkban kéri a magyar művelt közönséget, uogy mozgalmukat figyelmébe és szeretetébe vegye.

Es ha sokan vannak akiknek szíven fekszik a magyar ifjúság erkölcsi épsége, üdve akik szerető gonddal kísérik a nemzet ifjúságának azaz nemzetünk jövővének ügyét, ha sokan vannak ilyenek, akkor sokan lesznek azok is, akik ama »Felhírást« szíven-lelekkel fel fogják karolni.

Es ha sokan lesznek, ami társadalmunkban, akik magyar szíven és vallásos érzéssel tesznek és áldoznak ifjúságunkért, akkor meg fog rövidülni a fővárosi lapok szenzáció rovata és nem fogják a magyar anyák sirva küldeni Pestre fiaikat.

A budapesti *Mária Congregatio Otthon* építésére rendezett tárgysorsjáték huzása június 13 án lesz. Jelezzük, hogy egy-egy sorsjegy ára 1 korona. A nyeremények élén a tizezer koronás főnyeremény áll. Aki sorsjegyeket terjesztésre vállall, az eladott sorsjegyek árának 30, illetve 40 százalékát nyeri jutaléku. A sorsjegyeket Budapesten, VIII, Horánszky-utca 22. alól küldi szét a bizottság.

Z E N E.

A »Mensa Academica« nagy hangversenye.

(A Budapesti Egyetemi Énekkar Nagyváradon.)

Ritka művészi eseményben lesz része a nagyvárad közönségnek április hó 9-én. A Mensa Academica vezetősége karöltve a jogakadémia ifjúságával, egy nagyarányú jótékony-célú hangversenyt rendez a Vigadóban, amelynek rendkívül gazdag műsorán csupa előkelő

szép urasszonyok és leányok művészetében lesz alkalma közönségünknek gyönyörködni.

Növeli a hangverseny érdekességét az a körülmény is, hogy annak keretében fog fellépni először Nagyváradon a budapesti egyetemi énekkar ez idő szerint az ország első énekkara, amelynek híre már külföldre is eljutott. Legutóbb Berlinben és Krakóban hangversenyeztek óriási sikerrel. Fegyelmelmeztségük, technikájuk bámulatos. Karigazgatójuk az országos híru Hakl N. Lajos énektanár, akinek szakszerű vezetése mellett jutott országos és most már világhírré a magyar főiskolai énekkar. Már pusztán megjelenésükkel is nagy hatást keltenek. Egyforma öltözetük s különösen hagyományos kis fehér selyem diáksapkájuk rendkívül kellemes és impozáns hatást kelt a nézőben.

Az ország legtöbb nagy városában hangversenyeztek már, csak Nagyvárad város közönségének nem volt még alkalma gyönyörködni művészetükben.

Az impozáns hangversenyt nagy gondtal és buzgalommal készíti elő a rendezőség s mindent megtesz annak sikere érdekében. Jegyek iránt Sebő könyvkereskedésében lehet érdeklődni.

Svärdström Valborg hangversenye.

A legszélesebbkörü érdeklődés tekint Svärdström Valborg asszony mai hangversenye elé. amelyre az egész város közönsége készülődik. A Vigadó páholysorára, az első helyekre vidékről is sok előjegyzés történt s a hangversenyek nagyvárad publikuma is nagyrészt megváltotta már Vidornál a jegyét. A művész nő ma közölte a hangverseny rendezőségével ragyogó műsorát, amely a következő:

1. Lakmé opera csengettyü áriája.
2. Brahms három, Schumann két dala.
3. Stanz egy, Brahms egy, Schumann egy Wolf két dala.
4. Tarnay Alajos: Esteledik és Pávalogat című dala, norvég hegyi ének.

Az utolsó szám kedves meglepetés: a Mignon nagy áriáját éneklő a művész nő magyar szöveggel. A hangverseny pontosan fél 9 kor kezdődik.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Péntek: Trenck báró.
Szombat; Erdészleány.
Vasárnap: d. u. Liliom, egy csirkefogó élete és halála, este: Trenck báró.

Erdészleány. Szombaton este Jarnó kedves zenéjü romantikus operettjét adják elő a színházba. A mult szezon legnagyobb sikerü operettje volt ez a romantikus darab s az idén talán még szerencsésebb szereposztásban játszó, mint a mult évben.

Molnár Ferenc Liliomja félhelyárakkal. Molnár Ferenc legendáját félhelyárakkal adják elő vasárnap délután.

Góthék Nagyváradon. A jövő hét izgalmas érdekességü színházi hétnek ígérkezik. A Góth pár vidéki körutjában Nagyvárad lesz a leghuzamosabb állomás. Hat estén a legszenzációsabb színházi szenzációkat fogják játszani. A Góth esték műsora oly raffináltan van összeállítva, hogy érdekesség dolgában alig lehet választani az előadásra kerülő darabok közül. Igazi Vigaszínházi esték inger-

kednek a közönséggel. Elsősorban a Baccarat idegizgató szenzációs jelenetei. Bernstein bozorkányos drámája, aztán a legraffináltabb pikantéria kerül sorra. Ki ne hallotta volna híret Góthék híres darabjának a Vigyázz a nőre című francia bohózatnak. Emellett a szenzációs pikantéria mellett a legfrissebb irodalmi szenzáció vonja magára a közönség figyelmét. Lengyel Menyhért Tailunját játsszák el Góthéval Kerner Ilona szerepében. Ez ismét szenzációnak ígérkezik. De talán a legszenzációsabb az utolsó este, Vilde Oszkár világhíres drámáját: Salómé és a Vigszínház legpompásabb és legfrissebb slágerét a Buridán szamarát játsszák el egy este s ezzel bucsuznak el a nagyváradi közönségtől. Az egy heti vendégszereplés alatt tehát Góthék minden kiválóságukat érvényesítik. Izgatón változatos a műsoruk. Szenzációs dráma és bohózat váltakozik a repertoárjukban. A Góthé esték iránt már is oly nagy az érdeklődés, hogy előreláthatólag az összes estékre jó előre elkapkodják a jegyeket. Szombaton már előre megválthatók a hétfő esti előadásra szóló jegyek. — A bérlők elővételei jogát az igazgatóság az előadást megelőző nap délután 4 óráig figyelembe veszi, de később a bérlők helyeire szóló jegyek is eladók.

TÁVIRATOK

A volt szultán állapota.

Szaloniki, febr. 24. Az alaini villában tegnap ismét botrányos jelenetek voltak. A volt szultán örvengött és megakartá gyujtani ágját. A körülötte levő tiszteknek arcába köpött és vad szitkokat szórt az új-török bizottságra. Aztán dühösen követelte, hogy Konstantinápolyba szállított hárem-hölgyeit hozzák el neki s végül eszméletlenül összerogyott.

Lucceni barátja.

Newyork, febr. 24. Cincinnatiában letartóztatták egy Kepler Keresztély nevű embert, aki színtalan lopást és betörést követett el. Ugy látszik Keplernek valamiképpen része volt Erzsébet királyné meggyilkolásában is, mert nagyon jól ismerte Luccenit és alaposan tudja a gyilkosságnak minden egyes részletét. Keplerből i zakos ember lett s a börtönben is folyton sört kér.

A filadelfiai sztrájk.

Newyork, febr. 24. Filadelfiában a veszteségi statisztika a következő: Három halott, kilenc haldokló, kilencvegy veszedelmes sérült, ezer könnyen sérült, ezer letartóztatott és háromszázhatvan vádlott. A sztrájk tulajdonképpen már tavaly tavaszkor kezdődött s ekkor a közvélemény nyomása alatt teljesítették az alkalmazottak követeléseit, miután a szükség is számos vállalatnál érdekelt volt, de alighogy a választás elmúlt, az összes komcsiszókat visszavonták s ez az oka annak, hogy a sztrájk most újra kitört.

KÖZGAZDASÁG.

Részvényesek akciója az Első Magyarárnál. Az Első Magyar Általános Biztosító Társaság részvényeseinek egy része nincs megelégedve a vezetőséggel. A mióta kisjókai Agoston József és borosjenői Jeneő Lajos, az intézet vezetői elhunytak, az Első Magyarárnál sajtóságos szellem és élv uralkodik s tetejébe furcsa politika érvényesül az egész vonalon. A

részvényesek végre megunták ezt az állapotot s most már nem hajlandók tovább tűrni. Március 14-ikén lesz az intézet közgyűlése, melyen erős a kilátás egy kis házi bonyodalomra. Az elégedetlen részvényesek a közgyűlés elé indítványt terjesztettek, melyen bár kiméletes hangon, de határozottsággal követelik a normális helyzet megteremtését. Ebben indítványozzák, hogy az igazgatóság a vidéken vásárolt és épített társasági házakra vonatkozó tárgyalási ajánlatokat és az ezekre vonatkozó döntést, valamint a befejezett építésekre vonatkozó végszámadást és az ingatlanok jelenlegi jövedelmezőségéről szóló kimutatásokat terjessze a közgyűlés elé és hozzon a közgyűlés ezekre vonatkozólag határozatot. Indítványozzák továbbá, hogy az igazgatóság terjessze a közgyűlés elé a Központi Kereskedelmi és Iparbankal kötött szerződéseket az ezen szerződésekből a mai napig is fennálló összeköttetésekre vonatkozó számadásokat és hozzon a közgyűlés ezek felett is határozatot s végül, hogy a társaság igazgatóságába állítsék egy ellenőrző igazgatót s ennek megválasztása tüzessék ki a közgyűlés napirendjére.

A közgazdasági bank mérlege. Lapunk mai számában teszi közzé a város nem legújabb intézeteinek egyike a közgazdasági bank ez évi mérleget, amely fényes tanúbizonysága az intézet megszilárdulásának és fejlődésének. Az alig két éves intézet ma már több mint husz ezer korona nyereséggel számol be. A mi múlt évhez képest 16000 korona többletet mutat. Az intézet részvényeseinek a múlt évre 8 korona osztalékot is ad s mi sem természetesebb, hogy a részvényesek teljes bizalommal vannak eltelve a fejlődő intézettel.

Budapesti tőzsdetudósítások.

A gabonatőzsde határidői.

Budapest, február 24

— Délután 4 órakor. —

Buza május 1909. 50 kilogrammonként	14.35
Buza októberre	13.91
Buza ápr.	11.80
Rozs okt.	10.29
Zab májusra	—
Zab októberre	7.78
Tengeri máj. 1909.	7.86
Tengeri jul.	8.05
Tengeri májusra 1910.	7.24

Értékdőzsde.

— Délután 4 órakor. —

Osztrák hitelbank részvény	634.—
Osztrák magyar államvasuti részvény	736.75
Leszámlító bank	482.—
Rimamuráyi	572.—
Osztrák-m. államvasuti részv.	697.50
Közuti vasut	552.—
Városi villamos vasut	369.—

Hivatalos árfolyamok

A budapesti árn- és értékdőzsde 1909. febr. 24.

Magyar arany járadék 4 száz.	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz.	93.25
Magyar koronajáradék	82.75
Magyar földterherment. kötvény 4. sz.	240.—
Hervát-szlavon földterherment. kötvény	95.50
Osztrák járadék papírban	188.—
Osztrák járadék ezüstben	145.—
Osztrák járadék aranyban	97.25
Osztrák korona járadék	99.—
1860. osztr. államsorsjegyek	116.50
Osztrák magyar bankrészvény	197.50
Magyar hitelbank-részvény	150.25
Osztrák hitelbank-részvény	730.—

A. SZÉKELYIÉKÉRTI TITKOS

Dr. VUCSKIOS GYULA.

Egyszeri használat meggyőző mindenkit, hogy a

Gyöngy

Szinszappan

minden vízben, akár meleg, vagy hideg, kemény vagy lágy, gyorsan és erősen habzik; könnyen hatol a szövetbe, MEGLEPŐ GYORSAN OLDJA A SZENNYET, anélkül, hogy a szövetnek legkevésbé is ártalmára volna, teljesen tiszta és ment maró anyagoktól.

Csodálatos tisztító erejét a nyers anyagok leggondosabb kiválasztásának köszönheti.

A Gyöngy

Szinszappan

míndig egyenlő minőségben lesz előállítva.

Használata minden tisztítási célra és mindennemű mosáshoz a legkiadósabb.

A Gyöngy

Szinszappan

minden háztartásban jelentékenyen megtakarít IDŐT, MUNKÁT és PÉNZT.

A Gyöngy

Szinszappan

a mosószappanok királya.

Elsőrendű magyar gyártmány.

Készíti a

Magyar Zsirművek r. t.

Nagyváradon,

melynek városi raktárában (Zöldfa-utca) ezenkívül a mosószappanok minden faja (debreceni, szegedi, csont, márvány, legfinomabb beretvaszappan stb.) valamint KÓKUSZSIR, CSÓ és LEVESTÉSZTÁK a legkisebb mennyiség vételénél is EREDETI GYÁRI ÁRON KAPHATÓK.

Meghívé

A »Közgazdasági Bank Részvénytársaság«
1910. évi márczius hó 1-én d. u. 4 óra-
kor Teleky-utca 10. szám alatti helyi-
ségében tartandó

rendes közgyűlésére.

A közgyűlés tárgyai:

1. Az igazgatóság és a felügyelő bizottság jelentése a lefolyt üzleti évről.
2. Zárszámadások betérjesztése, a felmentvény megadása, a nyereség felosztásn feletti határozat.
3. A még ki nem bocsátott, 1000 drb részvény kibocsátása feletti határozat.
5. Módosított alapszabályok felolvasása és tárgyalása.
6. Megüresedett napibiztosi állások választás utján való betöltése.

7. Esetleges indítványok, melyek a közgyűlést megelőzőleg legalább 3 nappal előbb írásbelileg jelentendők be.

Az igazgatóság.

A tisztelt részvényesek felkéretnek részvényeiket az összes szelvényekkel együtt a közgyűlést megelőző harmadik nap déli 12 óráig az intézet pénztáránál letenni, nehogy szavazati és határozati joguktól elessenek.

A Közgazdasági Bank Részvénytársaság

1909. évi zárszámadása.

Mérleg-számla.

TARTOZIK

KÖVETEL

VAGYON			TEHER		
Pénztárkészlet		29846 88	Alaptőke	500000 —	
Váltótárca		77591 29	Ki nem bocsátott részvények	200000 —	300000 —
Jelzálogkölcson		850 —	Tartalékalap*		6000 —
Értékpapir előleg kölcsön		100 —	Betétek		235697 23
Értékpapir		27480 —	Visszleszámított váltók		435849 53
Más intézeteknél elhelyezett tőke		5470 —	Folyószámlai hitelezők		108814 13
Folyószámlai adósok		252006 77	Különléle hitelezők		25774 52
Különléle adósok		27389 36	Átmeneti kamatok		2724 36
Áruosztály		5727 52	Nyereség áthozat 1908. évről	158 15	
Felszerelések	9019 33		Tiszta nyereség az 1909. évben	21104 33	21262 48
10% leírás	901 93	8117 40			
Aruraktárberendezés	1000 —				
10% leírás	100 —	900 —			
Átmeneti kamatoa		2253 03			
			Idei hozzájárulással 12500 Kor.		
		1136122 25			1136122 25

Nyereség és Veszteség-számla.

TARTOZIK

KÖVETEL

VESZTESÉG			NYERESÉG		
Tisztviselők fizetése		15139 96	Nyereség áthozst 1908. évről		158 15
Betétkamat		6718 28	Váltókamat		50686 09
Adó és illetékek		1454 89	Jelzálogkamat		134 59
Biztosítási orvosdíj		22 —	Folyószámlai kamat		3133 01
Visszleszámítolási váltókamat		13758 10	Értékpapirkamat		680 78
Üzleti költség (lakbér, fűtés, világítás, posta stb. költségek)		7516 58	Más intézetnél elhelyezett tőkekamat		220 —
Átmeneti kamatok		471 33	Áruosztály		3804 07
Leírások (alapítási költség egészen, felszereléseknél, nyomtatványnál, áruberendezésnél stb.)		1591 04	Biztosítási jutalék		2445 62
1908. évi nyereség	158 15		Jutalék		6672 35
Tiszta nyereség az 1909. évben	21104 33	21262 48			
		67934 66			67934 66

Nagyvárad, 1909. d. cember 31.

Rischák Lajos. ügyvezető igazgató.

Vékony Miklós, főkönyvelő.

IGAZGATÓSÁG:

FELÜGYELŐ-BIZOTTSÁG:

Németh Sándor, igazgatósági elnök, Mayr Sándor, vezérigazgató.
Gaszner Károly, Papp Imre, Dr Szokoly Tamás.

Eleméry Ferencz, felügyelő biz. elnök, Groszfeld Dezső,
Horváth Géza, Kováts István, Sebő I. Imre.

Aszódi Mihály

kávé, cukorka és déli-gyümölcs nagykereskedő üzletét február hó 1-én **Sas palota** Oláh hentesnél szemben helyezte át Kossuth-u. oldal.

Aszódi

trieszti kávé, tea és angol rum aruházánál a 8 féle zamatu pörkölt kávé legjobb, legolcsóbb Kossuth-u. villamos motor üzemű kávépörköldéjébe.

Aszódinál

Kossuth-utca, kakao és csokoládé vásármegkezdő üzletét nagyban és kicsinyben olcsó árban Aszódinál Kossuth-utca. Cukrásztorták kaputók.

Téli idényre

theát, rumot, halkonzervek nagyban gyári áron. Zsur csemegéket nagyban és kicsinyben olcsó árban Aszódinál Kossuth-utca. Cukrásztorták kaputók.

Hirdetések

felvételnek a kiadóhivatalban.

Uj üzlet!

Uj üzlet!

Villamos és légszusz felszerelési vállalat

Benedek Ferencz

Sas passage.

Telefon 946.

Raktáron tart villamos és légszusz felszerelési alkatrészeket. **Olcsó fény** társulat kizárólagos képviselője. Elvállalunk karban tartásokat légszusz villany házi csengőket és telefonokat. Költségvetéssel díjmentesen szolgálunk. Telefon hívásokra személyesen megjelenünk.

Kiváló tisztelettel

Benedek Ferencz

Központi Takarékpénztár Részvénytársaság Nagyvárad.

Felhívás.

F. évi január 30-án megtartott rendes közgyűlésünk 2500 drb 400 korona névértékű új részvény kibocsátásával intézetünk alaptőkéjének kettő millió koronáról **három millió koronára** leendő felemelését határozta el.

Ezen 2500 drb. új részvény átvételére a régi részvényesek **elővételi joggal bírnak** olyformán, hogy minden 2 drb. régi részvény után egy drb. új részvény, a közgyűlés által megállapított **440 korona árban**, részükre fentartatik. **E vételárban már a bélyeg- és kiállítási díj belefoglaltatik.**

Az új részvények vételára után folyó évi január hó első napjától a befizetés napjáig **6 százalékos kamattal** fizetendő, amennyiben az új részvényesek is már a folyó évi üzleteredményben részesülni fognak.

Ezen közgyűlési határozat folytán felhívjuk t. részvényeseinket, hogy az új részvényekre elővételi jogukat bezárólag **f. évi március első napjáig** gyakorolni s ugyanakkor a régi részvényeket az elővételi joggyakorlására vonatkozó lebélyegzés végett pénztárunknál bemutatni sziveskedjenek. Folyó évi március 1-én az elővételi jog megszűnik és a megmaradt részvények **450 korona árban** lesznek értékesítve.

A befizetések 1910. évi június 1-ig tetszés szerinti részletekben teljesíthetők, azonban az elővételi joggyakorlásánál részvényenként **40 korona** befizetendő.

A közgyűlés által meghatározott vételárból, azaz részvényenként **440 koronából**, 400 korona az alaptőkét illeti, a 40 korona felpénz pedig, a költségek levonása után, a tartalékalaphoz esatolandó.

A befizetésekről ideiglenes igazolványok adnak ki, amelyek ellenében — az igazgatóság által megállapítandó időben — az eredeti részvények ki fognak szolgáltatni.

Az új részvények befizetésére vonatkozólag érvényben maradnak alapszabályaink 10 §-ának a késedelmes befizetésre vonatkozó intézkedései.

Nagyvárad. 1910. január 30.

Központi Takarékpénztár Részvénytársaság.

A Baross-utca 60. számú házban

egy emeleti modern lakás, mely áll **4 szoba, előszoba, fürdőszoba** és hozzátartozó mellék helyiségekből

május hó 1-től kiadó.

Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál Kossuth-utca 4. szám.

LOHR MÁRIA

EZELŐTTI KRONFUSZ

csipke-, vegytisztító és kelme festő

Gyára: Budapest, VIII., Baross-u. 85.

FIÓKOK:

IV. Eskü-ut 6. (Klotild-palota.) V. Harmincad-u. 4.
VI. Andrássy ut 16. VIII. József körut 2
VI. Teréz-körut 39. IX. Kálvin tér 9. sz.

Vidéki megbízások gyorsan és gondosan teljesíttetnek.

x Perfekt gépirónó saját írógépjével állást keres. Tudakozódások **Van Írógépem** jelíggel a kiadóhivatalhoz kéretnek.

Kecskeméthy István

Nemzeti szállodája, étterme és kávéháza, Kert-utca, ipartestületi ház.

Van szerencsém, úgy a helybeli, mint a vidéki közönség b. tudomására hozni, hogy a Nemzeti szálloda összes vendégszobáit, sörcsarnokát, éttermét és kávéházát újonnan átalakítottam azokat a mai kor igényei szerint berendeztem, a szobaárakat pedig le szállítottam. Egyben kiemelem, hogy nyáron át szép kerthelyiség áll a közönség rendelkezésére.

Jó magyaros konyhám, frissen csapolt kőbányai sör és sajáttermésű boraimat mérsékelt áron biztosítom vendégeim részére.

Naponta friss és izletes villásreggeli ebéd és vacsora. Abonensek elfogadtainak, mérsékelt árak mellett.

Ugy a szállodát, mint a sörcsarnokot és éttermet személyesen vezetem s vendégeim pontos és előzékeny kiszolgálásáról mindenkor gondoskodom.

Szives pártfogást kér tisztelettel

Kecskeméthy István,
vendéglős.

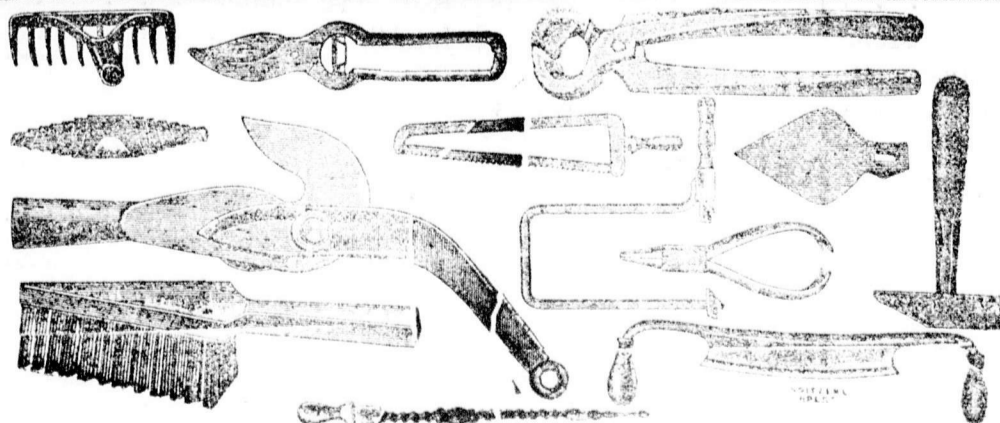
Tarsoly és Risztó különlegességek vaskereskedése

NAGYVÁRAD, Rákóczi-ut.

Kerti szerszámok

melyek készen benyelezve is **nagy választékban** kaphatók.

Metsző- és hernyózó ollók legjobb minőségben.

Mérlegek

sárgaréz tényérral vagy márvány lappal

és **súlyok**

állami hitelesítéssel minden nagyságban.

M. kir. lőporáruda

s mindennemű töltények, vadászati felszerelések és vadászfegyverek raktára.